

Durmuş Hocaođlu

Lizbon Antlaşması

ve

Gerçek Bir “Avrupa Birliği” Binâ Etmenin Güçlükleri: II

Yeniçağ., “Analiz”., 28 Aralık 2007, Cuma., s.06
“Analiz” Sıra No: 607; 2007-122; Aralık-10

YENİÇAĞ

Bir devlet kurmak ne kadar zor ise, yıkmak da bir o kadar zordur; hele bir de bir devletin bizzat o devletin sâhipleri eliyle, rızâen yıkılması öylesine zordur ki bugüne kadar tarihte pek de emsâli görülmüş birşey değildir. Fakat bundan çok daha da zor olanı da vardır: Millet olmak, devlet kurmaktan daha da zordur ve kezâ bir defa teşekkül etmiş bir milleti ortadan kaldırmak da bir devleti ortadan kaldırmaktan çok daha zor bir mes’eledir - hele bir de rızâen; hiç görülmüş değil. İmdi: Millet olmak hakîkaten fevkalâde zor bir mes’eledir; filhakîka, günümüzde Arz üzerinde konuşulan dil sayısı takriben yedibin civârındadır, ancak yedibin millet de yoktur yedi bin devlet de; mevcut devtlerin adedi ikyüzden biraz fazladır ve hepsi de bir millete tekabül etmekte değildir – bir İsviçre devleti, bir Belçika devleti olduğu hâlde bir İsviçre milleti, bir Belçika milleti olmaması gibi. Her farklı dil farklı bir soya, ayrı bir etnisiteye ve, az ya da çok, farklı bir kültüre tekabül eder; ancak bu kadar etnisitenin hepsinin ne millet olması mümkündür ne de devlet sâhibi olması; dünya bu kadar karmaşayı, bu kadar bölünmüşlüğü kaldıramaz, külliyen çöker. Yâni, netîceten, bunca etnisitenin ezici çoğunluğu hiçbir zaman ne bir millet olabilecektir ve ne de bir devlet sâhibi. Bunun sebebini, çok basite indirgeyerek şöyle vaz’ edebiliriz: Millet olmanın da devlet sâhib olmanın da fizikî ve beşerî tahditleri vardır ve bunlar, aynı zamanda, en yüksek insanlık başarıları arasında yer almaktadırlar ve bu tahditleri ve bu kadar yüksek başarıyı bu kadar kalabalık dil cemaati içerisinde pek azı gösterebilmiştir bugüne dek ve bugünden sonra da pekazı gösterebilecektir. İşte, bundan dolayıdır ki, bu başarıyı gösterenler aynı zamanda mukavemet de gösterebilmektedir; tabîî, hepsinin mukavemetinin de aynı mertebede olmadığına dikkat çekmek gerekir bu arada.

İmdi; Avrupa Birliği’nin içinde bulunduğu krizin derindeki sebebi de budur: Bir yanda, birleşildiği takdirde hep beraber elde edilecek birçok nîmet var: “Bir ve Bütün Avrupa”nın tevlîd edeceği zenginlik, güç, kudret, azamet, hürmet, îtibar; hepsi de fevkalâde câzip, hiçbirisi de “hayır” denebilecek şeyler değil; lâkin diğer yanda ise bunun için ödenecek fatura aşırı derecede ağır: Asırlar süren mihnet meşakkatle te’sis edilebilmiş millî devletlerin, millî kimliklerin, millî kültürlerin işbu “Bir ve Bütün Avrupa” ideali için gözden çıkarılması gerekiyor ki bu dayanılmaz ızdırıp kendisini

çeşitli semptomlarla açığa vuran milliyetçi direnişleri yaratıyor ve böylelikle, iki arada bir derde kalan Avrupalılar ne yârdan olabiliyorlar, ne de serden.

Fakat “Bir ve Bütün Avrupa” idealinin hâsıl edeceği problemler sâdece bundan da ibâret değil: Avrupa genişleyip yayıldıkça, hepsi de – kabaca – ‘Avrupalı’ olan, ama aynı derecede ‘Avrupalı’ olmayan, aralarında derin tarihî tarihî ve harsî farklılar bulunan insan kitleleri birbirleriyle aynı muhayyel ve mutasavver ülkenin vatandaşları olarak yüzyüze temasa gelince, uzaktan hoş bir sadâ gibi gelen davulun sesi artık kulakları eni konu ciddî sûrette rahatsız etmeye başlıyor. Şöyle ki: Meselâ, Alman ve Fransız da Avrupalı ve yine meselâ Bulgar ve Romen de; ancak daha asıl ve daha sâhici Avrupalı olan Alman ve Fransız, Bulgar ve Romen değil, onlar ‘ikinci sınıf’ Avrupalı, her şeyi ile ikinci sınıf; Avrupa’nın kültür ve medeniyetine katkısı ile – meselâ Bulgar ve Romen, ne Rönesans’da vardır, ne Modernite’nin temellendirilişinde, ne Aydınlanma’da, ne Romantizm Çağı’nda, ne Devrimler Çağı’nda -, kültürü ile, çalışma disiplini ile, iş ahlâkı ile, üretkenliği le, ortalama millî geliri ile v.s. Bu ise şu demek oluyor kısacası: Alman ve Fransız, essah Avrupa’nın teşekkülünde kaale alınmaya değer bir katkısı olmayan bu ikinci sınıf “yanaşma” Avrupalıları kendisi ile muâdil addedecek ve bu da yetmezmiş gibi, bir de, çalışıp ürettiklerinin bir kısmını Bulgar ve Romen ile paylaşacak; öyle az-buz değil, son genişleme dalgası ile Avrupa Birliği’ne eklemlenen ondört yeni üye için cem’an 1 Trilyon Dolar’ın üzerinde bir meblâğdan bahsediyoruz.

*

**

İyi ama “niçin?”

